

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1948

Vyhlášené: 10.04.1948 Časová verzia predpisu účinná od: 01.03.1950 do: 31.12.1989

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

43

Z á k o n

ze dne 21. března 1948

o zemědělském úvěru.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Zemědělský úvěr.

§ 1

Zemědělským úvěrem podle tohoto zákona se rozumějí státem zaručené peněžní zápůjčky, poskytované

- a) zemědělcům (§ 2) za účelem opatření prostředků potřebných k řádnému provozu zemědělských podniků, k zlevnění a zvýšení zemědělské výroby a pro výstavbu zemědělství;
- b) jiným osobám za účelem vybudování zařízení všeobecně sloužících zemědělství v souhlase se zemědělským výrobním plánem, zejména k rozvoji mechanisace zemědělské práce, k budování zařízení sloužících k zhodnocení a uchování zemědělských výrobků a k povznesení životní úrovně zemědělského obyvatelstva.

§ 2

Zemědělcem podle tohoto zákona se rozumí:

- a) fyzická osoba, která se buď výhradně nebo alespoň převážně živí vlastní prací ve svém, zpachtovaném nebo jinak do užívání daném zemědělském podniku o výměře zemědělské půdy (včetně půdy lesní) do 50 ha;
- b) fyzická osoba, která z důležitých osobních důvodů, zejména pro nemoc, invaliditu nebo věk, nemůže ve svém zemědělském podniku o výměře zemědělské půdy (včetně půdy lesní) do 50 ha osobně pracovati a byla proto nucena jej propachtovati nebo jinak dáti k obdělávání jiné osobě;
- c) zemědělská výrobní společenstva (družstva), jež převážně tvoří osoby uvedené pod písm. a) nebo b), spočívá-li činnost těchto osob v přímém hospodaření v zemědělském družstevním podniku, po případě ve společném (družstevním) držení a užívání hospodářských strojů. Tato společenstva nesmí však sama poskytovat peněžní zápůjčky z finančních prostředků získaných podle tohoto zákona;
- d) osoby, které byly nebo budou úředně pověřeny spravováním neobdělaného (opuštěného) zemědělského majetku na místě jeho vlastníků.

§ 3

Zemědělský úvěr podle § 1 je buď krátkodobý (provozní úvěr - § 4) nebo dlouhodobý (rekonstrukční, investiční a konsolidační úvěr - § 5).

§ 4

(1) Zemědělský úvěr krátkodobý (provozní) slouží k opatření základních zemědělských provozních potřeb, zejména k opatření osiva a sadby a strojených hnojiv, jakož i k úhradě nákladů na obstarání strojních prací.

(2) Doby splatnosti pohledávky z úvěru podle odstavce 1 jest stanoviti vždy nejdéle do konce kalendářního roku.

(3) Byla-li na zápůjčku ze zemědělského úvěru krátkodobého vydána směnka, budiž označena na líci v horním kraji jako „zemědělská směnka“. Splatnost zemědělských směnek je nejvýše šestiměsíční; jsou reeskontovatelné za běžnou diskontní sazbu u Národní banky Československé.

§ 5

(1) Zemědělský úvěr dlouhodobý slouží k opatření peněžních prostředků:

- a) pro obnovu zemědělských podniků, které byly po dni 17. září 1938 zničeny, značně poškozeny nebo zrušeny buď teroristickými akcemi orgánů státu nepřátelských nebo při dočasné okupaci území republiky Československé orgány okupačních států nebo orgány jednajícími z jejich příkazů nebo jakýmkoliv válečným činem nebo jiným opatřením některé válčící strany, jejich bojových jednotek nebo příslušníků (úvěr rekonstrukční), pokud postižený již neobdržel jinaký dostatečný úvěr pro tento účel;
- b) pro investice k udržení a k zvelebení zemědělské výroby, zejména pro nutné nebo účelné nákupy dobytka k založení chovu, pro mechanisaci zemědělské práce, včetně elektrisace a telefonisace, pro zemědělské stavby, vodohospodářské a meliorační práce, pro nabytí zemědělského podniku nebo půdy a pro scelování pozemků (úvěr investiční), pokud zaručený úvěr nebyl nebo nemůže býti opatřen v dostatečné míře a za výhodnějších podmínek podle zvláštních předpisů;
- c) pro oddlužení zemědělců, kteří beze své viny upadli do zadlužení, úpravou jejich dluhů sjednocením za účelem snížení úrokového břemene a úpravy splácení (úvěr konsolidační).

(2) Zápůjčky z dlouhodobého úvěru zemědělského se poskytují na dlužní úpis a umořují se podle pravidelného umořovacího plánu, který bude jednotný pro všechny případy tohoto úvěru. Podmínky a způsob splácení se stanoví tak, aby pohledávka byla podle okolností případu splacena nejméně v pěti, nejvíce ve čtyřiceti letech, avšak s výhradou, že dlužník může při dodržení výpovědní lhůty zaručenou zápůjčku splatiti též před uplynutím smlouvené doby, aniž je povinen z toho důvodu k placení jakékoliv náhrady.

(3) Ministerstvo financí může za zvláštních podmínek povolovati peněžním ústavům, aby na podkladě pohledávek z dlouhodobých úvěrů zemědělských vydávaly své náhradní dlužní úpisy, které jsou převoditelné.

§ 6

(1) Ministr financí v dohodě s ministry zemědělství a vnitra určí a vyhlásí v Úředním listě:

1. které peněžní ústavy a peněžní podniky budou zemědělský úvěr poskytovat, při čemž nutno vzíti v úvahu též zemědělská úvěrní společenstva (družstva), která podle svých stanov jsou oprávněna poskytovat úvěr zemědělcům;
2. peněžní ústav nebo peněžní podnik, který bude vykonávat ústřední úvěrovou agendu a kontrolu zemědělských úvěrů a obstarávat peněžité prostředky k účelům podle tohoto zákona v souhlase s platnými předpisy o soustřeďování peněžitých prostředků a s oprávněním Národní

banky Československé podle § 3, odst. 2 a 3 zákona ze dne 11. března 1948, č. 38 Sb., o Národní bance Československé;

3. směrnice pro povolování (schvalování) a kontrolu zemědělského úvěru, zejména pro určování nejvyšší zatěžitelnosti zemědělských podniků s ohledem na jejich hodnotu, výměru a výnosovost a celkový zemědělský výrobní plán při uplatnění investic, jež mají být provedeny, jakož i pro posuzování osobních a odborných vlastností dlužníka a jeho jiného majetku, a směrnice o tom, jak bude úvěr vyplácen a jak bude použito záloh na úhradu válečných škod, poskytovaných podle předpisů o odstranění věcných škod na splacení rekonstrukčního úvěru a pod.

(2) Ministr financí v dohodě s ministrem zemědělství stanoví pro účely tohoto zákona vyhláškou v Úředním listě vzory zvláštních tiskopisů, zejména zemědělských směnek a dlužních úpisů.

§ 7

(1) Úroková sazba u zápůjček ze zemědělského úvěru nesmí spolu s úhradou veškerých poplatků a odměn přesahovati při úvěrech krátkodobých 3 1/2 %, při úvěrech dlouhodobých 3 %.

(2) Úroková sazba podle odstavce 1 může být změněna vyhláškou ministra financí v dohodě s ministrem zemědělství v Úředním listě se zřetelem na výši diskontní sazby Národní banky Československé.

(3) Mimo úrok uvedený v odstavci 1 jsou dlužníci povinni odváděti věřiteli pro Zemědělský zajišťovací fond (§ 11) příspěvek [§ 13, písm. c)], vypočítaný z téhož základu jako úrok, a to:

- a) zemědělci uvedení v § 2, písm. a), b) a d), pokud výměra jimi obhospodařované orné půdy nepřesahuje 20 ha, a subjekty uvedené v § 2, písm. c) bez ohledu na výměru orné půdy.....1/4 %;
- b) ostatní dlužníci3/4 %.

§ 8

Prejímání štátnej záruky za roľnícky úver a jeho príslušenstvo sa prenáša v rozsahu uvedenom v § 2 až 4 vládneho nariadenia č. 12/1950 Sb. z pôsobnosti ministerstiev pôdohospodárstva a financií na krajské a okresné národné výbory.

§ 9

(1) Převzetím státní záruky zavazuje se stát zastoupený ministerstvem zemědělství, že zaplatí věřiteli zaručenou zápůjčku s úroky a jinými vedlejšími plněními až do skutečného zaplacení, nebo její část, pokud vyjde naprázdno při rozvrhu nejvyššího podání, dojde-li se souhlasem Zemědělského zajišťovacího fondu k exekučnímu vymáhání zaručené pohledávky (odstavec 5), nebo osvědčí-li věřitel jiným způsobem nedobytnost své pohledávky.

(2) Povinnost státu k placení podle odstavce 1 vznikne uplynutím třicátého dne počítajíc ode dne, kdy věřitel oznámil ministerstvům zemědělství a financí skutečnosti rozhodné podle odstavce 1.

(3) Závazek státu pomíjí:

- a) zánikem zaručené pohledávky; věřitel je povinen oznámiti zánik pohledávky ministerstvům zemědělství a financí;
- b) zanedbá-li věřitel péči, uloženou mu platnými předpisy, obchodními zvyklostmi nebo stanovenými podmínkami.

(4) Zaplacením zaručené pohledávky vstupuje stát v práva věřitele.

(5) Zaručenou zápůjčku nelze exekučně vymáhati bez souhlasu Fondu. Souhlasu není zapotřebí, prokáže-li věřitel, že Fond odepřel placení podle § 14.

§ 10

(1) Zápůjčka z dlouhodobého úvěru podle § 5 musí být na nemovitostech dlužníka, po případě na nemovitostech pod správou [§ 2, písm. d)], zajištěna zástavním právem a musí být při ní poznamenána státní záruka.

(2) Věřitelé zápůjček zajištěných zástavním právem v pořadu před zástavním právem podle odstavce 1 jsou povinni bez ohledu na jinak stanovenou dobu splatnosti přijmouti dřívější zaplacení svých pohledávek i s příslušenstvím, a to bez jakékoliv náhrady z tohoto důvodu.

(3) Dlužníkovy nemovitosti, na které bylo vloženo zástavní právo podle odstavce 1, nelze dále knihovně zatížit bez svolení ministerstva zemědělství, nejde-li o zajištění pohledávek na daních, poplatcích a jiných veřejných dávkách a jejich příslušenství nebo o zajištění dědických nároků zákonných dědiců.

(4) Omezení podle § 9, odst. 5 a podle odstavce 3 se zapíše současně s vkladem podle odstavce 1.

(5) Pokud není zápůjčka z dlouhodobého úvěru zaplacena, může být i na Slovensku živý a mrtvý inventář zemědělské nemovitosti, který tvoří v rozsahu nutném pro hospodaření její příslušenství, zabaven a exekučně prodán jen s nemovitostí samou.

Zemědělský zajišťovací fond.

§ 11

(1) Při ministerstvu zemědělství v Praze se zřizuje Zemědělský zajišťovací fond (dále jen „Fond“), který je samostatnou právní osobou a podléhá dozoru podle zákona ze dne 20. března 1919, č. 175 Sb., o zřízení a působnosti nejvyššího účetního kontrolního úřadu. Fond zřídí u pověřenectva zemědělství a pozemkové reformy pro účely uvedené v § 14 zvláštní účet, na který převede podle potřeby na Slovensku poměrný díl z prostředků uvedených v § 13.

(2) V čele Fondu je předsednictvo, které jmenuje a odvolává ministr zemědělství v dohodě s ministrem financí. Předsednictvo se skládá z předsedy, místopředsedy, který je zástupcem ministra financí ve Fondu, dále ze zástupců ministerstva zemědělství a pověřenectva zemědělství a pozemkové reformy, kteří jsou jmenováni z řad odborných úředníků, a ze zástupce Ústřední rady zemědělců republiky Československé.

(3) Předseda zastupuje Fond navenek; je-li zaneprázdněn, zastupuje ho místopředseda.

(4) Fond je osvobozen od poplatků a dávek za úřední úkony.

(5) Agendu Fondu obstarává ministerstvo zemědělství. Statut Fondu a jeho organizační a jednací řád vyhlásí ministr zemědělství v dohodě s ministrem financí v Úředním listě.

§ 12

(1) Fond podléhá státnímu dozoru, který vykonává vládní komisař, jmenovaný ministrem financí. Vedle toho vykonává dozor s hlediska resortní působnosti zástupce ministerstva

zemědělství, jmenovaný ministrem zemědělství. Vládní komisař a zástupce ministerstva zemědělství dozírají na to, aby Fond plnil povinnosti, uložené mu tímto zákonem.

(2) Vládní komisař může zastaviti usnesení a opatření Fondu, o nichž má za to, že odporují řádnému výkonu práv a povinností Fondu nebo zásadám řádného hospodaření, nebo že se příčí platným předpisům finančním, zájmům státním nebo potřebám zemědělství, s tím účinkem, že taková usnesení a opatření musí býti předložena ministru financí a nesmějí býti vykonána dříve, dokud o nich tento ministr v dohodě s ministrem zemědělství nerozhodne.

(3) Zástupce ministerstva zemědělství má právo, shledá-li při výkonu své funkce závady, nebo má-li za to, že by některé usnesení nebo opatření Fondu mělo býti z důvodů uvedených v odstavci 2 zastaveno, uplatňovati odstranění závad nebo zastavení dotčených usnesení nebo opatření u vládního komisaře.

(4) Jestliže Fond usnesení nebo opatření, která byla vládním komisařem pozastavena, přesto provede, odpovídá za škody z toho vzniklé ten, kdo takové usnesení nebo opatření dal provést, a může býti ministrem zemědělství v dohodě s ministrem financí své funkce zbaven.

§ 13

Jmění Fondu tvoří:

- a) základní částka 100 milionů Kčs, která bude opatřena v rámci rozpočtu ministerstva zemědělství na rok 1948 a z prostředků Národního pozemkového fondu při ministerstvu zemědělství během příštích pěti let;
- b) roční státní příspěvek až do výše 75 milionů Kčs, pokud příjmy z ostatních zdrojů nepostačí;
- c) příspěvky dlužníků podle § 7, odst. 3;
- d) vlastní příjmy (úrok ze jmění, příjem podle § 14, odst. 3 a j.);
- e) jiné příjmy (dary a jiná bezplatná věnování a j.).

§ 14

(1) Fond může převzít vcelku nebo zčásti v mezích ustanovení odstavce 2 placení splatné pohledávky ze zápůjček z krátkodobého zemědělského úvěru a jejich příslušenství, dále placení anuit na pohledávky ze zápůjček z dlouhodobého zemědělského úvěru za dlužníka, který nemůže plnit své závazky:

- a) pro neschopnost placení, která nebyla jím způsobena úmyslně nebo z nedbalosti, na př. neodborným hospodařením, spekulací, marnotratností, opilstvím nebo nezřízeným životem vůbec;
- b) pro jiné závažné důvody, jako jsou: živelní pohroma, katastrofální neúroda a podobné nepředvídatelné hospodářské ztráty, dále pro svoji nemoc, úraz, nebo pro uhynutí dobytka a pod.

(2) Fond může převzít placení podle odstavce 1 jen za dlužníka, který zachovává péči řádného hospodáře a jen po dobu jeho platební neschopnosti.

(3) Změní-li se poměry dlužníka tak, že lze na něm spravedlivě požadovati vrácení částek, které za něho Fond zaplatil, je dlužník povinen částky za něho zaplacené Fondu vrátiti. Tato povinnost zaniká po uplynutí 10 let ode dne zaplacení pohledávky nebo její části podle odstavce 1.

Okresní zemědělská úvěrová komise.**§ 15**

(1) Odůvodněné žádosti o úvěry se státní zárukou a o platy z Fondu (§ 14) projednávají Okresní zemědělské úvěrové komise (dále jen „komise“), které se zřizují při okresních národních výborech a při ústředních národních výborech statutárních měst; kancelářské a jiné potřebné práce obstarává pro komisi příslušný okresní (ústřední) národní výbor svým nákladem.

(2) Žádost jest podati na úředním tiskopisu. Údaje žádosti musejí býti co do správnosti potvrzeny místním národním výborem a místním sdružením příslušného Jednotného svazu zemědělců.

§ 16

(1) Komise jest čtyřčlenná. Jejími členy jsou:

- a) předseda okresního národního výboru, který předsedá; může se dáti zastupovati jiným členem okresního národního výboru, který má býti vždy výkonným zemědělcem, je-li to podle složení okresního národního výboru možné;
- b) člen rady okresního národního výboru, do jehož působnosti spadají věci zemědělské;
- c) zástupce okresního sdružení Jednotného svazu zemědělců, kterého na návrh příslušného Jednotného svazu zemědělců jmenuje ministr zemědělství;
- d) zástupce finanční správy, kterého jmenuje ministr financí, na Slovensku po vyjádření pověření financí.

Zástupcům uvedeným pod písm. c) a d) je jmenovati stejným způsobem po jednom náhradníku.

(2) Jednání komise se účastní s hlasem poradním zástupce okresní hospodářsko-technické služby (okresní agronom) a odborník peněžnictví, jehož jmenuje předseda komise na návrh peněžních ústavů, které jsou v sídle komise; podle potřeby jest přizvati zástupce místního národního výboru obce, v níž má žadatel své bydliště. Jeho úkolem je podati vysvětlení a dobré zdání o poměrech, které při vyřizování žádosti přijdou v úvahu.

(3) Pro jednání komise platí přiměřeně organizační a jednací řád pro okresní (ústřední) národní výbory.

(4) Funkční období jmenovaných členů komise (náhradníků) jest zásadně tříleté. Členství v ní jest čestné; členové mají nárok na náhradu hotových výloh, jejichž úhrada jde k tíži úřadu, po případě korporace, které zástupce do komise vyslaly.

(5) Členové komise i účastníci jejího jednání, uvedení v odstavci 2, jsou povinni zachovávat mlčenlivost o věcech, o nichž se dověděli při výkonu svých funkcí, a zdržeti se jakéhokoliv jich zhodnocení a použití. Těchto povinností nejsou zbaveni ani po zániku funkce.

(6) Členové komise vykonají slib do rukou předsedy okresního národního výboru, pokud již jako státní zaměstnanci nebo veřejní činovníci nejsou pro výkon své funkce vázáni slibem dříve složeným, že budou funkci, již byli pověřeni, řádně a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí a podle tohoto zákona vykonávat a že budou zachovávat mlčenlivost (odstavec 5).

(7) Členové komise jsou odpovědni za škodu, kterou úmyslně nebo nedbalostí způsobili státu, a to bez újmy ustanovení § 22 nebo soudního stíhání trestného činu.

§ 17

(1) Úkolem komise jest zejména zjistiti, zda v jednotlivých případech jsou dány podmínky pro poskytnutí úvěru podle tohoto zákona, zda poskytnutí platů z Fondu přispěje k dosažení všeobecného cíle výtčeného v § 1 a zda žadatel nemá vlastních prostředků k dosažení tohoto cíle. Komise zjistí, do jaké výše může býti žadateli poskytnut úvěr, při čemž přihlédne k tomu, aby podnik nebyl přeinvestován. Komise pojme svá zjištění do odůvodnění svého návrhu, který prostřednictvím ústavu (podniku) zmíněného v § 6, odst. 1, č. 2 postoupí ministerstvu zemědělství, shledá-li důvody pro kladné vyřízení žádosti. V návrhu na kladné vyřízení uvede komise, který peněžní ústav nebo peněžní podnik je ochoten poskytnouti zápůjčku ze zemědělského úvěru, a připojí doklad o jeho úvěrovém příslibu, po případě, který peněžní ústav nebo podnik k tomu účelu ministerstvu zemědělství navrhuje, při čemž dbá, aby dlouhodobé dluhy téhož dlužníka byly soustředěny u jednoho peněžního ústavu nebo podniku. Neshledá-li komise důvodů pro poskytnutí zemědělského úvěru, zamítne žádost výměrem s připojením důvodů.

(2) Komise zjišťuje, zda a do jaké míry je odůvodněna žádost dlužníka, aby Fond převzal placení (§ 14), a předloží spisy se svým návrhem na kladné vyřízení Fondu. Neshledá-li komise důvodů pro poskytnutí platů z Fondu, zamítne žádost s připojením důvodů.

(3) Komise dohlíží na to, aby poskytováním zemědělského úvěru bylo dosaženo všeobecného cíle podle § 1, dozírá zásadně prostřednictvím zástupce okresní hospodářsko-technické služby (okresního agronoma) na hospodaření dlužníků, vede ve svém obvodu řádnou evidenci o zemědělském úvěru a vykonává ve věci zemědělského úvěru činnost všeobecně poradní.

(4) Ministr financí v dohodě s ministry zemědělství a vnitra vyhlásí v Úředním listě bližší směrnice pro činnost komise podle předchozích odstavců a pro vedení stálé evidence zemědělského úvěru.

Stálá rozhodčí komise

§ 18 a § 19 - Zrušené od 1. 3. 1950.

§ 20

Podmínky záruky a platů z Fondu

(1) Na poskytnutí státní záruky a na platy z Fondu není nároku.

(2) Ministerstvo zemědělství, po případě Fond, stanoví při kladném vyřízení žádosti podmínky.

§ 21

Poplatkové a daňové osvobození

(1) Žádosti za převzetí státní záruky nebo placení podle tohoto zákona, dlužní úpisy o zápůjčkách podle § 5, odst. 1, zaručených státem, knihovní podání a zápisy, týkající se takových zápůjček, listiny o jejich úplném nebo částečném zaplacení, dále listiny o převzetí státní záruky podle tohoto zákona a zemědělské směnky (§ 4, odst. 3) jsou osvobozeny od poplatků. Rovněž jsou osvobozeny od poplatků náhradní dlužní úpisy a postup práv z nich (§ 5, odst. 3).

(2) Dlužníkovy příjmy z Fondu (§ 13) jsou daně prosty.

§ 22

Trestní ustanovení

Kdo v žádosti za poskytnutí státní záruky nebo v žádosti o převzetí placení Fondem anebo v řízení podle §§ 15 až 18 nesprávně uvede nebo potvrdí skutečnosti, které mohou mít vliv na

rozhodnutí o žádosti za poskytnutí státní záruky nebo o převzetí placení Fondem, nebo takové skutečnosti zamlčí, dále kdo poruší mlčenlivost uloženou podle §§ 16 a 19, bude potrestán, nejde-li o čin trestný soudně, okresním národním výborem pro přestupek pokutou do 50 000 Kčs nebo vězením (uzamčením) do šesti měsíců nebo oběma těmito tresty. Pro případ nedobytnosti pokuty se vyměří zároveň náhradní trest vězení (uzamčení) podle míry zavinění v mezích sazby trestu na svobodě. Byly-li uloženy oba tresty, nesmí trest na svobodě spolu s náhradním trestem za nedobytnou pokutu činit více než 6 měsíců.

Ustanovení závěrečná.

§ 23

(1) Pokud ministr (ministerstvo) všeobecně upraví podle předcházejících ustanovení některou věc, učiní tak pro Slovensko po vyjádření příslušného pověřence (pověřenectva), který se po případě dohodne se zúčastněnými pověřenci (pověřenectvy).

(2) Ministři (ministerstva) a Fond vykonávají svoji působnost podle tohoto zákona na Slovensku prostřednictvím příslušných pověřenců (pověřenectev), kteří se při tom řídí směrnicemi vydanými příslušným ministrem (ministerstvem), po případě Fondem.

(3) Vyhlášky uveřejněné v Úředním listě, vydané podle tohoto zákona, uveřejní příslušný pověřenec též v Úředním věstníku.

§ 24

Ustanovení nařízení Slovenské národní rady ze dne 8. února 1946, č. 24 Sb. n. SNR, o státní záruce za rolnický úvěr, a prováděcího nařízení sboru pověřenců ze dne 18. března 1946, č. 39 Sb. n. SNR, kterým se vyhláší podrobnosti k provedení nařízení č. 24/1946 Sb. n. SNR o státní záruce za zemědělský úvěr, se zrušují, pokud upravují povolování zápůjček na podkladě státní záruky.

§ 25

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou jej ministři zemědělství, financí, vnitra a spravedlnosti v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Dr. Beneš v. r.

Zápotocký v. r.

Nosek v. r.

Dr. Čepička v. r.

Dr. Dolanský v. r.

Ďuriš v. r.

